

محمّد؛ مسیح کردستان

زندگی نامه داستانی شهید محمّد پرو جردی

نصرت الله محمودزاده

محمودزاده، نصرت‌الله، ۱۳۳۵-

محمّد، مسیح کردستان: زندگی‌نامه شهید محمد بروجردی / نصرت‌الله محمودزاده، ویراستار جواد کامور بخشایش. تهران: روایت فتح، چاپ اول، ۱۳۹۵. ۷۱۲ بن؛ مصور

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۳۳۰-۰۵۰۷

قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. بروجردی، محمد، ۱۳۳۳-۱۳۶۲. ۲. داستان‌های فارسی -- قرن

۱۴. ۳. Persian fiction -- ۲۰th century. ۴. شهیدان -- ایران

-- داستان. ۵. Martyrs -- Iran -- Fiction. ۵. جنگ ایران و

عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- شهیدان -- داستان. ۶. Iran-Iraq War.

Martyrs -- Fiction -- ۱۹۸۸-۱۹۸۰

۶۲/۸۶۳

۱۳۹۵ م ۸۸۳ هـ / ۲۰۲۰ PIR

۴۴۱۲۳۵۳

کتاب‌شناسی ملی

روایت مسیح

محمد؛ مسیح کوردستان

نصرت الله محمودزاده

ویراستار: جواد کامور بخشایش

نویت چاپ: اول، ۱۳۹۵

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه

لیتوگرافی و چاپ: جوان

شابک: ۷-۰۵۰-۳۳۰-۶۰۰-۹۷۸، قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال

حقوق چاپ و نشر برای روایت فتح محفوظ است.

۸۸۸۰۹۷۴۸، فروشگاه: ۸۸۸۹۷۸۱۴، پخش: ۹۱۲۳۸۸۲۴۱۶

ن: تهران، میدان فردوسی، سپهبد قرنی، شهید فلاح پور، شمارهی ۴

سخن ناشر

محمد؛ مسیح کردستان، صرفاً یک کتاب نیست. هر چند در نگاه ژرف‌اندیشان و غورکنندگان در ساحت کتاب و کتاب‌خوانی، کتابی است در تراز کتاب‌های خواندنی و تأثیرگذاری که جان‌مایه نویسنده و راویان، درطول بیش از پانزده سال تحقیق و روایت و انتشارش، در آن تبلور عینی یافته است؛ بلکه برگ درخشانی است از تاریخ انقلاب اسلامی، از نقطه آشنایی آن تا فصل پیروزی و بالندگی.

شهید محمد بروجردی؛ که در این کتاب، فصل‌های احساسه زندگی‌اش هنرمندانه به تصویر کشیده شده، خود، تجسم سال‌ها محرومیت و مظلومیت، تعصب و غربت دنی، ایثار و شهادت و احساس وظیفه ناشی از شناخت عمیق اسلام ناب محمدی (ص) است. برگ‌ترین ویژگی شهید محمد بروجردی، که در متن پیش رو به خوانندگان فهیم عرضه شده، شناخت دقیق اقتضائات زمان و عمل به‌هنگام بود. او با توجه به ارتباطات عمیقی که با کانون اسلام یعنی روحانیت داشت توانسته بود تکالیف خود را به درستی دریافته، بر اساس آن عمل کند؛ اما در این عرصه نیز آنچه قابل تأمل است اقدام و عمل به‌هنگام است که نشان‌دهنده روحیه با ثبات بروجردی است و این برجستگی او را از همگنان خود ممتاز می‌سازد. برخی با وجود درک درست از تکالیف خود یا مرد عمل و اقدام نیستند و یا در هنگامه‌ای که باید عمل کنند عمل نمی‌کنند، اما شهید بروجردی، ضمن شناخت دقیق تکالیف

خود در هر برهه زمانی، بدون کوچک‌ترین تردید و تعلل و تأخیری به یافته‌های خود عمل می‌کرد، چه در کارزار تمشیت زندگی خود و خانواده خود در بحبوحه فقر و تنگدستی، چه در تدبیر ورود در صحنه مبارزه با رژیم طاغوت و چه در مقام انجام وظیفه در جبهه‌های غرب کشور و تعامل صمیمانه با افراد محروم و مستضعف.

شهید محمد بروجردی؛ آن‌گونه که در این کتاب به تصویر کشیده شده آئینه تمام‌نمای انسان خود ساخته‌ای است در تراز انسان مؤمن، انقلابی که اولیای خدا (سلام الله علیهم) همواره اشتیاق دیدار آنان را داشتند.

ضمن سپاسگزاری خالصانه از همه عزیزانی که به نوعی دست‌اندرکار به بار نشستن این ثمره گوارا در این عرصه خستگی‌ناپذیری بوده‌اند، سپاس ویژه خود را تقدیم می‌کنیم به خانواده محترم و بزرگوار و یاران شهید محمد بروجردی که بی‌تردید اگر همراهی آنان نبود این اثر به یاد ماندنی همچنان در محاق انتظار انتشار باقی می‌ماند. امیدواریم خوانندگان فهیم به‌ویژه جوانان عزیز از مطالعه این اثر به یاد ماندنی که ترسیم‌کننده زریای بنیان و بیدای زندگی یکی از شهدای گرانقدر است بهره‌وافر را ببرند. ان شاءالله.

مقدمه

شهید محمد بروجردی اول بهار ۱۳۴۱ شمسی، در روستای دره‌گرگ بروجرد به دنیا آمد و به سبب مرگ زود هنگام پدرش، در اثر فقر و تنگدستی ناچار به ترک زادبوم خود شد و همراه خانواده‌اش به تهران مهاجرت کرد. دوران نوجوانی را با کار و کمک به تأمین معیشت خانواده گذراند و مجبور به ترک تحصیل شد.

مسیر زندگی بروجردی پس از آشنایی با گروه‌های مذهبی و سیاسی متحول گردید و از آن پس وارد فعالیت‌های سیاسی شد. به دنبال آشنایی با نهضت امام خمینی (ره)، مسیر مبارزه با حکومت پهلوی را پی‌گرفت و با جذب جوانان مشتاق به فعالیت‌های سیاسی، اجتماع، توانست «گروه توحیدی صف» را تشکیل دهد. وی با سوق دادن این گروه در مسیر مبارزه با استکبار جهانی و قدرت‌های استعمارگر و عوامل آن، از جمله مستشاران آمریکایی، توجه شخصیت‌های نزدیک به امام (ره) را به خود جلب کرد و اعضای شورای انقلاب مسئولیت حفاظت از امام (ره) را از فرودگاه تا بهشت‌زهره - در جریان ورود ایشان از فرانسه به تهران در ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ - به او سپردند.

بروجردی از بنیان‌گذاران سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و مبتکر تشکیل اولین گردان رزمی مبتنی بر آموزه‌های حضرت امام (ره) است. او همزمان با تشکیل سپاه در شکل‌گیری و تداوم

فعالیت‌های «سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی» نقش مؤثری داشت که البته در این مسیر دچار مشکلاتی شد، ولی توانست با همت و تدبیر مناسب و به بهایی سنگین از سختی‌ها و موانع عبور کند.

به دنبال تحرکات ضدانقلاب در کردستان، در مهر ۱۳۵۸، عازم آن خطه شد و با ورود به این منطقه دنیای جدیدی به روی خود گشود. به گونه‌ای که هیچ عاملی نتوانست او را از ادامه فعالیت در کردستان بازدارد. او با ارائه یک برنامه جامع، مسئولیت سپاه غرب کشور را با حکم شورای انقلاب به عهده گرفت و با تشکیل «سازمان پیشمرگان مسلمان کرد» شمار زیادی از مردم را از صف ضدانقلاب جدا کرد و آن‌را در مسیر مبارزه با دشمن حقیقی سامان داد. در طی این مسیر، او راهبرد «حکومت بر قلب‌ها» را محور فعالیت‌های خود قرار داد و موفقیت‌های کم نظیری در این عرصه به دست آورد. این اثر که پس از سال‌ها شکاش و پژوهش عرضه می‌شود، با آن که در قالب زندگینامه داستانی است، اما آنچه در ریت می‌رسد واقعیت زندگی پرفراز و فرود شهید بوده و انعکاسی است از روایت‌های راویان شاهد، منابع معتوب، تحقیقات میدانی، اسناد و مدارک مختلف و...

اولین گام در گردآوری اطلاعات جمع‌آوری صاحب‌هایی بود که دیگران از پیش با افراد مختلف انجام داده بودند. بنابر این، پس از مطالعه دقیق این مصاحبه‌ها، با کسانی که با بروجردی ارتباط و حشر و نشر داشتند، مصاحبه‌های مجددی به صورت گسترده انجام شد که عمده محتوای اثر حاضر حاصل همین روایت‌هاست.

در واقع، این اثر پاسخ به سؤال‌های اساسی زندگی این شهید است که خواننده کنجکاو در متن کتاب با آن مواجه می‌شود، از جمله:

- چرا ساواک از گروه توحیدی صف به رهبری بروجردی سر دریاورد؟
- بروجردی با چه برنامه‌ای وارد کردستان شد؟
- چرا بروجردی با حکم شورای انقلاب وارد کردستان شد، اما هنگام شهادت هیچ مسئولیت رسمی نداشت؟

- چرا بروجردی در برابر پیشنهاد قبول مسئولیت فرماندهی کل سپاه، از پذیرفتن آن امتناع ورزید؟

- چرا و چگونه بروجردی برای فرماندهی در قلب مردم کردستان، خطرهای زیادی را به جان خرید؟

- و...

بدون تردید پاسخ به این سؤال‌ها، نیازمند پژوهش‌هایی بسیار گسترده‌ای بود که در مواردی لازم بود ماه‌ها با افراد مطلع روی یک موضوع خاص بحث و گفتگو شود تا به افکار و حالات درونی شهید بیش از پیش احاطه یابیم.

در مسیر این تحقیق دریافتیم ارتباط شهید بروجردی با شخصیت‌های مختلف به گونه‌ای بود که اگر به شرح زندگی آنان نمی‌پرداختیم، بخش مهمی از زندگی او ناشناخته می‌ماند. این افراد در تاریخ انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و حوادث کردستان نقش مؤثری داشتند و می‌بایست درباره زندگی هریک از آنان پژوهش‌های جداگانه‌ای صورت می‌گرفت تا دلیل ارتباطشان با بروجردی روشن شود. این عزیزان افراد صاحب منصب و متعهدی بودند که در فراز و نشیب‌های انقلاب اسلامی، سوخته‌های قابل توجهی از این شهید گران قدر داشتند؛ از جمله آیت‌الله بهشتی، آیت‌الله مطهری، حاج آقا، علی صیاد شیرازی، احمد متوسلیان، ناصر کاظمی، محمدابراهیم همت، سیدمطفی عیاره، محمود کاوه، حسن آشناسان، غلامعلی پیچک، محمد فدایی، سعید گلاب و... همچنین رده‌ای گمنامی که به طور یقین بدون معرفی آنان، رمز و راز پیوند مردم کرد با مسیح کردستان تحقق نمی‌یافت. البته نقش مهم شخصیت‌هایی که امروز در قید حیات هستند و در موفقیت این بزرگوار تأثیر نداشتند بدون شک قابل تأمل است.

عدم اشراف راوی‌ها به همه مراحل زندگی شهید بروجردی، به طور طبیعی موجب گسست مرحله‌ای از تحقیق می‌شد. از طرفی، بسیاری از اسناد به دلیل عدم ارتباط با موضوع، بایستی کنار گذاشته می‌شدند. در مواردی، روایت‌گران با روایت بیش از حد زندگی خود و غرق شدن در آن، از مسیر معرفی شخصیت بروجردی خارج می‌شدند. در مواردی هم به تفسیر رخدادها می‌پرداختند که گرچه یک روال معمول است، ولی می‌تواند تا حدودی حقیقت را خدشه‌دار نماید. لذا، تلاش شد بخش مفید مصاحبه‌ها مورد استفاده قرار گیرد. با وجود این اغلب روایات با رغبت و باور قلبی، بی‌طرفانه و به دور از سلیقه‌های سیاسی و اعتقادی وارد بحث می‌شدند.

لازم است از تمام روایانی که به من اعتماد کردند و روایت‌های ناب‌شان را در اختیارم گذاشتند، تشکر کنم. نام آنان در فهرست منابع کتاب آمده و البته برخی هم تمایل به ذکر نام‌شان در این کتاب نداشتند که از نام مستعار و یا نام کوچک آنان استفاده شد.

از شهید بروجردی دست‌نوشته و نوار صوتی بسیار اندکی به جا مانده است و این کاستی سبب شد تا تحقیقات میدانی به صورت گسترده انجام شود. به طور مسلم و بدون شک، انجام حدود پانصد و پنجاه ساعت مصاحبه مفید با شصت نفر از عزیزانی که در اغلب موارد هماهنگی با آنان

بسیار دشوار بود، برنامه‌ریزی طولانی، پیگیری مجدانه و تلاش مستمری را می‌طلبید لذا، تنظیم زمان ملاقات با افرادی که عهده‌دار مسئولیت‌های مهمی بودند و هستند بسیار مشکل بود، به گونه‌ای که برای انجام یک مصاحبه مدت‌ها وقت صرف می‌شد؛ البته اهمیت بعضی از مصاحبه‌ها به حدی بود که ارزش تحمل این انتظار طولانی را داشت.

انجام بخشیدن به سیر تفکرات شهید بروجردی از نگاه افراد مختلف نیازمند شکیبایی و حوصله بسیار بود، که در این گونه موارد، این امر لازمه رسیدن به هدف محسوب می‌شود تا نتیجه کار به شکل منسجم، دقیق و به دور از حاشیه‌های معمول - که بروجردی به شدت از این حاشیه‌ها پرهیز می‌کرد - و با بستگی منطقی تمام زوایای پنهان و آشکار زندگی شخصیت مورد نظر روشن شود. مطالعه بیش از ۶۴ جلد کتاب، مجله، روزنامه، دست‌نوشته در ۱۵۰۰۰ صفحه و فیش‌برداری از ۳۰۰۰ صفحه نوار پیاده‌شده از مصاحبه‌های انجام شده با بیش از صد نفر - که در آرشیو کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران ثبت شده است - از دیگر اقدامات این تحقیق بود.

کشف نقاط مبهم و مهم زندگی شهید بروجردی نیازمند فضایی مناسب و تأمل در بسیاری از وقایع و حوادث بود که به یاری حاد و عنایت بلند این شهید، مراحل سخت این پژوهش طی هفده سال با جدیت پشت سر گذاشته شد.

بازسازی و پرداخت صحنه رویدادهای مهم، نیازمند تحقیق وسیع میدانی بود که در این ارتباط سفرهای متعددی به اتفاق راویان به شهرها و مناطق عملیاتی داشتیم تا بتوانیم از نزدیک به جغرافیای محل و شرایط رویدادهای مورد نظر آگاه شویم؛ از جمله سنجند، سردشت، پاوه، کامیاران، مناطق پاکسازی شده، روستاها، جاده‌ها، گردنه‌ها و ارتفاعات و... و...

ممکن است در مواردی به نظر برسد بیان برخی وقایع ناشی از تحریف نبیند، اما هرآنچه در این کتاب آمده، از دل تحقیق افکار و یادهای یاران شهید بروجردی استخراج شده؛ که بدون تردید مستند و قابل ارجاع است.

پس از گذشت هفده سال از چاپ جلد اول «مسیح کردستان» و تجدید چاپ‌های مکرر، دیگر نیازی به انتشار آن نبوده و تصمیم گرفته شد تلفیق جلد اول و دوم را با نام «محمد؛ مسیح کردستان» در اختیار علاقه‌مندان و مخاطبان عزیز قرار دهم.

از ابتدای کار و در حین انجام مراحل تحقیق و نگارش، لازم بود به منظور وفاداری به اعتقادات ناب شهید بروجردی، تنها به افرادی مراجعه کنم که خاطرات خود را با اعتقاد به همان دوران و متناسب با شرایط و موقعیت زمان رویدادها مطالب را بیان می‌کردند. به راستی اگر همت و تلاش

نشأت گرفته از صداقت و همراهی این بزرگواران گرانقدر و معزز نبود، شاید جمع‌آوری این همه اطلاعات بکر برایم امکان‌پذیر نبود. و من در طول این تحقیق تلاش کردم با باورهای بروجردی زندگی کنم تا «محمد؛ مسیح کردستان» به آن صورت که مورد توجه شهید باشد، شکل پذیرد. احساس، بلکه اعتقاد و باور قلبی من بر این است که روح بلند آن شهید مددکار من در همه مراحل برای دستیابی به این توفیق بزرگ و تاریخی بوده است.

در پایان لازم می‌دانم از همه بزرگوارانی که طی این مسیر طولانی بدون توقع و با روحیه‌ای سرشار از محبت و توجه به آرمان‌ها و اهداف شهید یاری‌ام کردند، تشکر کنم و امیدوارم یاران وفادار و مخلص شهید بروجردی از این اثر حاضر خرسند شوند.

باشد که رضایت قلبی روح بلند شهید شامل حالم گردد و در روز موعود دستگیرم باشد.

۱۳۹۵/۳/۲

سی و سومین سالروز عروج محمد بروجردی

نصرت‌الله محمودزاده